

همچنین مستقلان با هم به تیغ ر دصلا حیت خور دند تا پیش بینی های این دور از انتخابات هم از پیرو ی اصول گر ایان حکایت کند.

با این حال اصلاح طلبان دو قهر ست جدا گانه با نام «ائتلاف اصلاح طلبان» متشکل از گروه های جبهه مشارکت ایران اسلامی و سازمان مجاهدین انقلاب اسلامی و اعتماد ملی وابسته به حزب اعتماد ملی به رهبری مهدی کروبی، رئیس سابق مجلس شورای اسلامی ارائه کردند. این ائتلاف که با شعارهای «همراه شو عزیز! کاین دردمشترک، هرگز جدا جدا درمان نمی شود» و «چو ایران نباشد تن من مباد، تداوم راه امام، تداوم اصلاحات با اعتماد ملی» وارد رقابت های انتخاباتی شده بود، با هم نتوانست مشارکت مردمی البته در تهران را نسبت به دوره قبل تکان دهد. چرا که از چهار سال قبل مشارکت تهرانی ها تحت تأثیر تأیید یار دصلا حیت ها تغییر یافته بود. ۴۳ میلیون و ۸۲۴ هزار نفر واجد شرکت در این انتخابات بودند که حدود ۲۲ میلیون و ۳۵۰ هزار نفر (حدود ۵۱ درصد) در آن شرکت کردند. استان تهران با حدود ۳۰ درصد کمترین مقدار مشارکت را نشان داد. با این میزان از مشارکت، ۱۲۹ اصلاح طلب در مرحله اول و ۱۸ نفر دیگر در مرحله دوم به مجلس راه یافتند و توانستند فراکسیون اقلیت را با ریاست محمد رضا تابش تشکیل دهند.

■ مجلس نهم و تحریم رسمی انتخابات

انتخابات نهمین دوره مجلس شورای اسلامی در سال ۹۱ برگزار شد که نخستین انتخابات پس از حوادث سال ۸۸ بود. طبیعی بود که با وضعیت ایجاد شده برای بسیاری از چهره های سیاسی اصلاح طلب، نه تنها این جریان بلکه بسیاری از مردم هم از حضور در انتخابات امتناع کرده و حتی دیگران را دعوت به

تحریم کنند. ر دصلا حیت ها در این دوره از انتخابات اساساً محلی از اعراب نداشت و اگر هم برای تعداد معدودی از اصلاح طلبان رخ داد باز هم آمار چندانی را به خود اختصاص نمی داد.

زندانی بودن بسیاری از چهره های سیاسی و در حصر بودن میرحسین موسوی و مهدی کروبی رهبران جنبش سبز و کاندیدهای دهمین دوره انتخابات ریاست جمهور، اعمال نظارت استصوابی و اعتمادی کاندیداها به بی طرفی مجریان و ناظران انتخابات و تداوم فشارها از جمله مهم ترین دلایلی بودند که اصلاح طلبان و منتقدان، برای توضیح عدم شرکت خود در انتخابات به آنها اشاره کردند. با این حال این انتخابات در ۱۲ اسفند سال ۹۰ برگزار شد و اصول گر ایان دو سوم کرسی های مجلس را از آن خود کردند. از مهم ترین احزاب اصلاح طلب جبهه مردم سالاری و خانه کارگر در این انتخابات شرکت کردند اما جبهه مشارکت اسلامی، سازمان مجاهدین انقلاب اسلامی ایران، اعتماد ملی، مجمع مدرسین و محققین حوزه علمیه قم، مجمع روحانیون مبارز و حزب کارگزاران سازندگی این انتخابات را تحریم کردند. میزان مشارکت مردمی در این دور از انتخابات، ۶۴ درصد اعلام شده بود اما آنچه که از سوی گروه ها و چهره های سیاسی مطرح شد، آمار ی کمتر از این میزان بود. شاید رقم ۵۴ درصد برای این انتخابات درست تر به نظر بیاید. برای تهران هم طبق آمار رسمی وزارت کشور وقت، ۴۸ درصد پای صندوق های رای حضور یافتند که بر درستی این آمار هم با توجه به گرایش بیشتر تهرانی ها به اصلاح طلبان تردید وجود دارد.

■ مجلس دهم و تغییر فضای سیاسی کشور

۸ اسفند ۹۴، امیدهای جدیدی برای اصلاح طلبان آسیب دیده از اتفاقات سیاسی کشور و نظارت استصوابی به وجود آورد. اما نه روی کار آمدن دولت جدید و نه باز شدن فضای سیاسی کمکی به تغییر نظر شورای نگهبان نکرد. اصلاح طلبان که دیگر تحریم را چاره کار نمی دانستند، بر طبل حضور پر شور کوبیدند و مردم را هم برای شرکت در انتخابات ترغیب کردند. بسیاری از اصلاح طلبان اعلام آمادگی کردند اما بعد از ثبت نام، تازه فهمیدند که اگر فضای سیاسی کشور هم تغییر کرده باشد روش و منش شورای نگهبان که تغییر ناپذیر است. آن هم با برچسب فتنه ای که هر از گاهی به پیشانی اصلاح طلبان می خورد چطور می شد انتظار تأیید صلاحیت آنان را داشت. از همین رو بود که ۶۰ درصد کاندیداها ر دصلا حیت شدند که از این میان ۵۰ نفر اعضای مجلس نهم بودند. این میزان از ر دصلا حیت های پای حسن روحانی رئیس جمهوری را هم به میان آورد. او در ۲۷ دی ۱۳۹۴، در نشست خبری پس از اجرایی شدن برجام در پاسخ به سؤال یکی از خبرنگاران پیرامون واکنش دولت به ر دصلا حیت گسترده اصلاح طلبان گفت: «اطلاعات اولیه خیلی خوشحال کننده نبود. در مرحله ثبت نام استقبال خیلی خوب بود. همچنین در مرحله دوم و در مرحله هیأت های اجرایی هم خیلی خوب و امیدوار کننده بود اما در مرحله نظارت به تعبیر خودشان افراد زیادی احرار صلاحیت نشدند، لذا بسیار امیدواریم شورای نگهبان دخالت کند و موارد مشکل را حل کند. به عنوان رئیس جمهوری از همه اختیار اتم استفاده می کنم، شورای نگهبان نهاد بسیار مهمی است و پاسدار قانون اساسی است.» روحانی با اشاره به این نکته که ما شورای نگهبان وظایف مشترکی داریم و هر دو پاسدار و نگهبان قانون اساسی هستیم تأیید اساسی در قوانین موضوعه نقض نشود، گفت: امیدوارم شورای نگهبان به گونه ای موضوع را حل کند تا انتخابات پر شوری داشته باشیم و حتی کسانی که به فرمایش رهبر معظم انقلاب با نظام هم مشکل دارند، حضور یابند.» (روزنامه اعتماد)

اما این سخنان و انتشار بسیار دیگری از اعتراضات چهره های سیاسی، تنها چند نفر را به عرصه رقابت ها باز کردند و اصلاح طلبان ناچار بودند که برای رهایی از این وضع دست به ائتلاف بزنند. یار دصلا حیت گسترده اصلاح طلبان در انتخابات مجلس دهم، چهره های تازه ای به عرصه سیاسی کشور معرفی شدند. افرادی که برای بسیاری از مردم ناشناخته بودند به همراه تعدادی از اصول گر ایان معتدل لیست ۳۰ نفره ای را در تهران تشکیل داده و در شهرستان ها هم به نتایج خوبی برای ائتلاف دست یافتند. انتخابات آن سال هم با همه انتقاداتی که به شورای نگهبان وارد بود، برگزار شد و مشارکت خوبی را هم به همراه داشت. در این انتخابات میزان مشارکت در کل کشور ۶۲ درصد و در تهران ۵۲ درصد بود.

کمتر از دو ماه دیگر تا انتخابات مجلس یازدهم زمان باقیست و با اعلام پایان بررسی صلاحیت ها در هیأت نظارت استانی مشخص شد که این انتخابات هم قرار نیست از رکورد سایر مجالس عقب بماند. اگر در مجلس ششم ۸۲ نفر از نمایندگان برای دور بعدی ر دصلا حیت شده بودند، ۹۰ نفر از مجلس دهمی ها هم از حضور در مجلس بعدی بازماندند. هر چند هنوز فرصت برای شکایت و اعلام نتیجه نهایی بررسی صلاحیت ها از سوی شورای نگهبان وجود دارد، اما باز هم به نظر نمی رسد تغییری در نظرات این شور ا اعمال شود. کمالینکه در همه دوره ها هم این گونه بوده و ر ایزنی ها شاید نهایتاً چند نفر را به رقابت ها بازگرداند. تنها در این میان یک نکته باقی می ماند و آن تأثیر چنین تصمیماتی از سوی شورای نگهبان بر میزان مشارکت مردمی در انتخابات است. هر چند از مدت ها پیش بسیاری از چهره های سیاسی در خصوص کاهش مشارکت عمومی هشدار داده و نظارت استصوابی را عامل اصلی آن دانستند چرا که یار دصلا حیت های شاخص، بخش زیادی از واجدین رای دادن را از حضور پای صندوق های رای منصرف می کند اما آمارها چنین چیزی را ثابت نمی کند. در ۱۰ دوره انتخابات گذشته آمار مشارکت مردمی در کل کشور حتی پس از برپایی نظارت استصوابی، همواره بالای ۵۰ درصد بود. در انتخابات مجلس هفتم، هشتم و دهم که با بیشترین ر دصلا حیت ها روبه رو بوده ایم، این آمار بین ۵۱ درصد و ۶۲ درصد بوده است.

البته بحث شهر تهران جدای از این مقوله است که آن هم تنها تعیین کننده ۳۰ کرسی از ۲۹۰ کرسی خواهد بود. انتخابات مجلس هشتم در این شهر با حضور ۳۰ درصد از واجدان رای دادن برگزار شد و مجلس هفتم هم میزان ۳۷ درصد از تهرانی ها پای صندوق رای بود. با وجود این شاید هر نهادی غیر از شورای نگهبان هم وظیفه نظارت بر انتخابات را بر عهده داشت، هر تعدادی که می خواست از کاندیدا های انتخابات کم می کرد.